

Vycházka s tajenkou za historií Újezda

Naši vycházku začneme na autobusové zastávce Blatov. Bude měřit 4 km, je vedena nenáročným terénem po městských ulicích a bude vám trvat asi 1,5 až 2 hodiny. Je vhodnější se na ni vydat o víkendu, kdy je menší provoz. Projdeme si při ní nejstarší částí Újezda, podíváme se na krásné vily, zjistíme, kde bývalo koupaliště a kde taneční sál.

Vidíte pod silnicí **blatovský park**? Tam dnes začneme. Blatovští zde původně chtěli vytvořit náves, kde by se mohly konat trhy. Obec zakoupila v roce 1921 pozemky od Lichtenštejnů, kterým patřila od 17. století rozsáhlá území v okolí včetně Klánovického lesa. Pozemek byl, k nelibosti blatovských obyvatel, hojně využíván kočujícími společnostmi, a tak zde nakonec zůstal zachován pouze tento ne příliš široký park.

V parku jsou tři památky: křížek, pomník obětí 2. sv. války a zvonička. Najdete je?

Křížek nechali postavit v roce 1874 manželé Jeřábkovi jako poděkování za uzdravení dcery. V roce 1942 byly kolem křížku vysazeny čtyři lípy. Na vycházku po lípách v Újezdě vás ale pozveme někdy příště.

Pomník občanům, kteří zahynuli za války v koncentračních táborech nebo padli při květnovém povstání, byl odhalen v srpnu 1945 u Masarykovy školy a sem byl přemístěn v roce 2003.

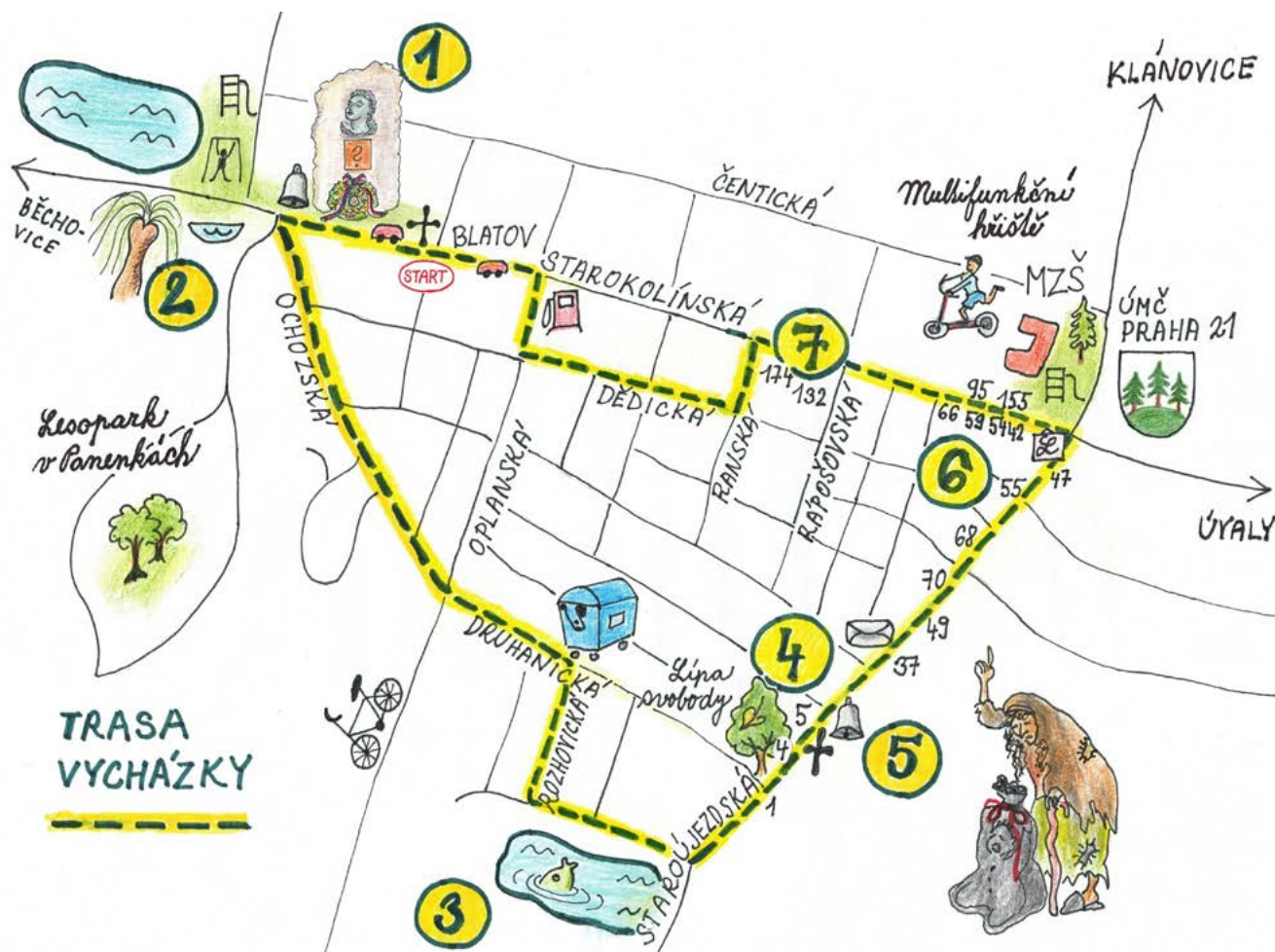
1. otázka: Na pomníčku zjistěte příjmení Rudolfa, který zahynul v koncentračním táboře, a vepište ho do prvního řádku doplňovačky, kterou najdete na konci popisu vycházky.

Zvonička byla podle kronikáře postavena kolem roku 1890.

Budeme se sice vracet parkem zpět, ale kdo chce, může dojít nejprve na konec parku, kde leží **Blatovský rybník** a před ním dětské hřiště a venkovní posilovna. Šetřete ale síly na další cestu.

Projděte parkem zpátky, po přechodu přejděte na druhou stranu Starokolínské silnice a vydejte se kousek směrem

k Běchovicím. Za čínskou restaurací je divočina ze vzrostlých stromů. Před lety zde rostly i orchideje, ale teď už je zde nenajdete. Zato kousek od silnice zkuste najít betonovou studánku zřízenou v roce 1921. Teče z ní voda, ale pozor, pitná není. Studánka nevysychala ani v dobách největšího sucha, jakými byly roky 1947-1949.

2. otázka: Jaké stromy jsou nad studánkou?

Pokud jste se nezašli podívat na Blatovský rybník, můžete si ho prohlédnout alespoň z povzdálí odsud. Byl vybudován v roce 1962 původně jako požární nádrž a od roku 2004 slouží sportovnímu rybolovu.

Vy však vyrazíte opačným směrem, ulicí **Ochozskou**, která vede do mírného kopce kolem čínské restaurace. Procházíte vilovou zástavbou z konce 20. a počátku 21. století. Území Blatova bylo osídleno již v pravěku. Koncem 18. století zde bylo 7 domků a říkalo se zde „u sedmi zlodějů“, protože prý tehdejší osadníci přepadávali v noci pocestné i povozy cestující po zemské erární silnici (dnešní Starokolínské). Blatov byl původně samostatnou osadou, patřící spolu s Újezdem pod obec Koloděje a od roku 1921 je součástí Újezda nad Lesy jako samostatné obce. I když od roku 1932 se blatovští snažili o odluku od Újezda, ke které nakonec nedošlo kvůli sporům o území.

Dojděte až na křižovatku s ulicí Oplanskou k oplocené zelené ploše. Podívejte se vpravo. Vidíte začátek nové cyklostezky?

Nesoutěžní otázka: Do které městské části cyklostezka vede? Její jméno připomíná pohádkového obra z divadla Jára Cimrmana, ale ve skutečnosti pochází od kolářů, kteří se živili opravami vozů.

Pokračujte rovně ulicí **Druhanickou** a u třídících kontejnerů odbočte vpravo do ulice **Rozhovické**. Na jejím konci se dejte doleva ulicí **Dubinskou**. Došli jste k chovnému rybníku s klubovnou Českého rybářského svazu. Byl vybudován v roce 1925 a do roku 1949 sloužil jako obecní koupaliště. Byly zde i dřevěné převlékačky kabinky a v zimě se tady hrával hokej. Rybáři ho v 70. letech 20. století společně s hasiči zrekonstruovali a zvětšili na dnešních 0,9 hektarů. Rybník je zásobován vodou z Běchovického potoka, vedeného částečně pod silnicí, vodou z polí odvodněných meliorací na začátku 20. století a dešťovými srážkami. Lavičku u rybníka můžete využít k odpočinku a vyplnění dalšího řádku doplňovačky.

3. otázka: Jak se jmenuje ryba nejčastěji chovaná v českých rybnících? Mnozí ji míváme ke štědrovečerní večeři.

Za koncem rybníka odbočte vlevo na ulici **Staroujezdskou**. Víte, že to je nejstarší újezdská ulice? Existovala už ve 14. století. Lepší povrch získala v roce 1791, kdy majitel Koloděj, kníže Jan Josef z Lichtenštejna, zřídil novou (a jak píše kronikář „jako podle pravítka rovnou“) silnici z Koloděj do Újezda. Při příležitosti 80. narozenin prezidenta Masaryka požádali újezdští zastupitelé prezidentskou kancelář, aby silnice nesla jeho jméno. Následně přišel souhlas pana prezidenta s pojmenováním silnice „Masarykova třída“, které měla do roku 1957, kdy byla přejmenována na Kolodějskou a v roce 1976 na Staroujezdskou.

Pokračujte dále po levé straně Staroujezdské ulice. Mírně stoupáte esovitou zatáčkou. Někde tady, po pravé straně ulice, kde je nyní **dům číslo 1**, stával kostel sv. Bartoloměje se hřbitovem, připomínaný již v roce 1350. Kostel byl zbořen v r. 1806 a materiál byl použit ke stavbě kostela v Kolodějích. Proti kostelu na rohu s Druhanickou ulicí stávala vedla domu **čp. 38 fara**, která byla pro špatný stav zbořena v roce 1960. Na protějším rohu Druhanické ulice stojí nová hasičská zbrojnice a před ní **Lípa svobody**, která byla vysazena 28. října 1919 za osobní účasti prezidenta T.G. Masaryka a jeho dcery Alice u příležitosti prvního výročí vzniku republiky. Na protější straně Staroujezdské ulice probíhá výstavba rodinných domů projektu „Domy pod lípou“.

Po necelých 100 metrech míjíme domek **číslo 4**, který má ve štítě letopočet 1869 a patří tak mezi nejstarší domy v Újezdě. Vlastně o žádném starším domě nevíme. Vy ano?

O tři domy dál procházíme kolem domu **číslo 5**, který je dnes v poměrně neutěšeném stavu, ale dříve v něm bývalo Pekařství a krupařství. Prodejce zvaný krupař přijímal od mlynáře mouku, kterou v obchodě prodával. Kromě toho prodával i další obilniny jako kroupy nebo proso.

4. otázka: Jak se jmenuje vyloupané proso? Vaří se z něj třeba jahelník.

Naproti nepřehlédněte kamenný **křížek**, na kterém bývala plastika Ježíše a nápis „Tento kříž gest postawen ku cti a chwałe Boží občanu augeztských“. Víte, co je Augetz? To bylo, jak víme ze starých map, jedno ze dřívějších pojmenování Újezda.

Po dalších 50 metrech stojí na protější straně ulice u autobusové zastávky **zvonička**, původně dřevěná, nyní žulová se zvonem. Za německé okupace byl v roce 1943 zvon zabaven pro válečné účely a nový zvon, který je na zvoničce dnes, zakoupili v roce 1949 Baráčníci. Na této zvoničce i na zvoničce v blatovském parku, kde jsme naši vycházku začínali, se dlouhá léta zvonilo poledne a večerní zvonění - klekání, ale i úmrtí občanů.

5. otázka: Jak se jmenuje strašidlo chodící při večerním zvonění?

O kousek dál, také na pravé straně, naproti odbočce k poště, je dům **čp. 37**, kde býval od roku 1870 hostinec, dnes je z něho rodinný dům. O tři domy dál je **čp. 49**, od roku 1902 „Újezdský hostinec“. V letech 1921 až 1932 se zde scházelo obecní zastupitelstvo a později Místní osvětová rada. Pořádaly se tady různé kurzy a scházely se tu spolky.

Po dalších 50 metrech, nyní pro změnu na naší levé straně hleďte dům **čp. 70** se starorůžovou fasádou. Postavil ho v roce 1907 Antonín Smolík, od roku 1921 první starosta samostatného Újezda. V tomto domě, v jedné malé místnosti, začínal svou činnost obecní úřad.

Po cca 100 metrech jistě nepřehlédnete na levé straně ulice „**Areál snů**“ Českého zahrádkářského svazu. Újezdští zahrádkáři nejprve zakoupili v roce 1966 dům **č.p. 68**, ale po nařízení, že spolky nesmí vlastnit objekty s bytovými jednotkami, byli nuceni v roce 1969 obytnou část prodat. Zůstal jim pouze zadní trakt se dvorem a vjezdem, ke kterému svépomocí přistavěli moštárnu a klubovnu. Také sem jezdíte moštovat?

Popojďte k zastávce MHD a za ní, na naší levé straně hleďte dům **čp. 55**. Původně ho jako vilu „Marii“ postavil v roce 1904 František Řehák, obchodník z Královských Vinohrad. Od něj dům později koupil František Němec a vilu přejmenoval na „Toničku“. Posléze zde byly lékařské ordinace.

Za pozornost jistě stojí i vila Jitka **čp. 47** na pravé straně s krásným reliéfem ženy, po níž asi vila dostala své jméno. Příběh k ní si však musíte domyslet sami.

Došli jste na hlavní újezdskou křižovatku. Na jejím rohu stojí multifunkční dům **Level**, který slouží jako Dům dětí a mládeže, knihovna a muzeum. Na jeho místě byl v roce 1899 postaven hostinec „U Háje“. Dům dal postavit Jo-

sef Kňourek, který vlastnil v Újezdě několik domů. Nový majitel, Karel Mráz, rozšířil restauraci o velký sál, a budova se tak stala nejvýznamnějším domem v obci, centrem společenského i kulturního dění v Újezdě. Budova sloužila až do roku 1992 spolkům a organizacím nejen ke schůzím, ale pořádaly se zde i plesy a divadla, bylo zde kino. Sál se využíval i jako tělocvična, připravovaly se zde sokolské slety a později spartakiády. Panu Mrázovi byla budova zabrána v roce 1948 a jeho dědicům vrácena v roce 1992. Noví majitelé dům zbourali a měli velké plány na vybudování nového společenského centra. Plán se jim však nepodařilo realizovat, a tak jsme celých 15 let chodili kolem ošklivé „jámy Karel“. V roce 2008 zde byl postaven polyfunkční dům.

Projděte kolem něj do ulice Starokolínské. První dům za Levlem je vila Anička a má **číslo 42**. Jeho majitelem byl známý pražský prvorepublikový cukrář pan Berger, který měl vyhlášenou cukrárnu ve Vodičkově ulici.

Za ním je dům Kollingerových **čp. 54**. Původní vila z r. 1903 se jmenovala Otylka a vykukuje na nás za pekařským obchodem, který byl přistavěný později, stejně jako celá pekárna, která je v širokém okolí vyhlášená zejména svým skvělým chlebem. Pekárnu Jana Kollingera po znárodnění provozovaly od roku 1949 Středočeské mlýny, národní podnik a Kollingerovým se vrátila v roce 1990.

6. otázka: Jaký je letopočet ve štítě vily Otylka?

Naproti, porostlá břechtanem, stojí vila „Bóža“ **čp. 155** postavená v roce 1929 pražským kavárníkem Polesným. Domu se říkalo „U hodin“, protože do přestavby byly nad vchodem umístěny velké hodiny. Dům „U hodin“ sloužil podle sdělení současných majitelů za I. republiky jako veřejný dům pro pražskou smetánku. Dost možná, že i jako hodinový hotel. Že by proto ty hodiny?

Za pekárnu následuje dům Bergerových z roku 1904 s **čp. 59**. V domě bydlel Antonín Berger, syn cukrářského mistra Bergera, jehož dům jsme si prohlíželi před chvílí. Ve velké hale bývalo koncertní křídlo (piano) a pan Berger byl do vysokého věku velký sportovec a ještě v 80 letech hrával tenis. Tato secesní vila od architekta Novotného je od roku 1987 kulturní památkou. Najdete na střeše kohouta? Kohout představuje tradiční ozdobu střechy a symbol bdělosti. Dům a jeho obyvatele má chránit před bleskem, ohněm a žhářstvím.

Na protější straně silnice u zastávky pizzerii s podloubím **čp. 95**. Víte vlastně, co je to podloubí? Je to ten krytý prostor před domem se sloupky. Někde podloubí sloužila jako takový krytý chodník, aby na chodce nepřišlo nebo na nich trhovci nabízeli své zboží. Tady ale slou-

žilo spíš pro posezení hostů restaurace „U Kunců“, která tady dříve byla. V roce 1950 byla restaurace zrušena, panu Kuncovi byl povolen pouze výčep v levé části a zbytek byl používán jako školní jídelna. V roce 1960 byla jídelna přeusunuta do nově postavené budovy školy a tady se usídlila knihovna a agitační středisko.

Další dům na naší, levé straně má **číslo 66** a je to krásná vila s vysokou rohovou věží. Byla postavena v roce 1906 a v roce 1937 tady byl otevřen první Poštovní úřad v Újezdě. V letech 1957 – 1990 zde sídlil Místní národní výbor a byla zde i obřadní síň.

Pokračujte dál stejným směrem asi 200 metrů až k oranžovému domu se čtyřlístkem. Po jeho levé straně vidíte v původně veliké zahradě větší dům **čp. 132**, kde bývala v roce 1949 zřízena ve dvou velkých místnostech MUDr. Šůrové mateřská škola. V roce 1961 byla budova vyvlastněna a po roce 1989 vrácena majitelům, ale školka tady byla v nájmu až do roku 2005. Později byla zahrada rozdělena na nynějších 5 pozemků.

Dům Bergerových čp. 59

7. Otázka: Jaké znamení vidíte ve štítě domu? (Zapište dvě slova bez mezery)

Dále za oranžovým domem je elegantní štíhlý dům **čp. 174** s vysokou věžičkou a fasádou do růžova. V zahradě si všimněte romantického altánku. Dům původně patřil druhému starostovi Janu Kylarovi.

A zde končíme naši vycházku po zajímavých místech nejstarší části Újezda nad Lesy. Vy můžete buď pokračovat dál a dojít zpět na zastávku Blatov nebo využít k odjezdu nejbližší zastávku Rápošovská, která je kousek zpátky.

Jestli s sebou máte děti, můžete se s nimi zastavit ještě třeba na hřišti před nebo za školou v Čentické ulici nebo na hřišti u blatovského rybníka vedle parku, kde jsme vycházku začínali.

Pro návrat na zastávku Blatov nemusíte jít po hlavní, ale můžete odbočit vlevo do **Ranské**. Na první křižovatce uhněte vpravo do **Dědické** a na jejím konci pokračujte rovně po zámkové dlažbě mezi viladomy. Před plotem vás chodník navede doprava kolem Penny Marketu, před ním uhněte doleva a projděte parkovištěm až k lékárně a ulici **Oplanské**. Po ní se vydejte vpravo ke Starokolínské, po které pokračujte vlevo až k zastávce **Blatov**.

Pokud se vám podařilo zodpovědět všechny otázky a vyplnit tajenku, můžete si za ni v knihovně v multifunkčním domě Level vyzvednout drobnou odměnu, až to epidemiologická situace dovolí.

Zaujalo vás naše putování historií? Spoustu dalších zajímavostí najdete v knížkách „Střípky z újezdské historie“ nebo „Újezd nad Lesy a okolí nejen na starých pohlednicích“ od manželů Tomaidesových, ze kterých jsme také čerpali a ve kterých najdete i historické fotografie navštívených objektů.

Vycházku pro vás připravily

Marie Tomaidesová a Jitka Carbolová

Doplňovačka

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										